

Т. Увалиев, Е. Ахметов, Қ. Ахметов

ҲАЗИРҚИ ДУНИЯ ГЕОГРАФИЯСИ

Умумий билим беридиған мектепләрниц
ижтимаий-гуманитарлик йөнилишидики
11-синиплири үчүн дәрислик

Толуктурулуп, қайта ишлөнгөн иккинчи нәшри

*Қазақстан Жумһурийити Билим вә пән
министрлиги тәстиқлигән*

Алмута “Мектеп” 2011

Тәржиман *Рәхмәтжан Ғоҗамбәрдиев*

Шәртлик бәлгүләр:

- — соаллар
- — тапшуруқлар
- * — жуқури мурәккәплик тапшурма
- — хрестоматиягә тайиниш
- — мустәкил ишлинидиған иш
- — қошумчә әхбарат мәнбәлири
- — Интернет системисидики иш

Georg-Eckert-Institut
für internationale
Schulbuchforschung
Braunschweig
- Bibliothek -

2012/4083

Увалиев Т., в.б.

У17 Һазирқи дуня географияси: Умумий билим беридиған мәктәпләрнин иҗтимаий-гуманитарлиқ йөнилишидики 11-синиплири үчүн дәрислик. / Т.Увалиев, Е.Ахметов, Қ.Ахметов. — Толуқт., қайта ишл. 2-нәшри — Алмута: Мектеп, 2011. — 272 б., сур.

ISBN 978—601—293—420—5

У 4306021000—096 45(1)—11
404(05)—11

УДК 373.167.1(075.3)
ББК 26.8я72

- © Увалиев Т., Ахметов Е., Ахметов Қ., 2007
- © Тәржиман: Ғоҗамбәрдиев Р., 2007
- © Сәдвақасов А., муқавинин безәндүрүлүши, 2007
- © “Мектеп” нәшрияти, бәдий безәк, 2011

Путқул һоқуқлири қоғдалған
Нәширгә аит мүлкий һоқуқлар
“Мектеп” нәшриятигә төәллүк

ISBN 978—601—293—420—5

МУНДӘРИЖӘ

Мукәддимә	3
§1. Дунияның ихтисадий-географиялик аймақлириға умумий обзор	5

I бап. ИХТИСАДИ ЖУҚУРИ ДӘРИЖИДӘ ТӨРӘҚҚИЙЛӨНГӘН ЙЕТӘКЧИ ӘЛЛӘР

§ 2. Төрәққийлөнгән дәләтләрнің умумий төриплимиси	10
§ 3. Америка Қошма Штатлири	16
§ 4. АҚШның егилиги вә ихтисадий наһийә (район)лири	22
§ 5. Япония	28
§ 6. Германия Федератив Жумһурийити	35
§ 7. Улуқбритания вә Франция	41
§ 8. Италия вә Канада	50

II бап. ЕВРОПИНИҢ ТӨРӘҚҚИЙЛӨНГӘН ӘЛЛИРИ

§ 9. Европиниң төрәққийлөнгән әллиригә умумий төриплимә	57
§ 10. Шималий Европа әллири	62
§ 11. Оттура Европа әллири	67
§ 12. Жәнубий Европа әллири	71
§ 13. Шәрқий Европа әллири	77
§ 14. Балтиқ яқиси әллири	84
§ 15. Россия Федерацияси	90
§ 16. Россия егилигиниң төрәққият дәрижиси вә униң ихтисаслишиши. Йеқилғу-энергетика комплекси	96
§ 17. Металлургия машинасазлик, орман-химия комплекслири	104
§ 18. Агросанаәт вә транспорт комплекслири	114
§ 19. Россия Федерациясини ихтисадий наһийөлөштүрүш	123
§ 20. Украина Жумһурийити	132
§ 21. Беларусь вә Молдова Жумһурийәтлири	138

III бап. АЗИЯДИКИ ТӨРӘҚҚИЙЛӨНГҮЧИ ӘЛЛӘР

§ 22. Азияның төрәққийлөнгүчи әллиригә умумий төриплимә. Сөясий хәритиси вә дәләтлик түзүми	147
§ 23. Аһалиси вә төбиет ресурслири	156
§ 24. Азияның төрәққийлөнгүчи әллириниң ижтимаий-ихтисадий төрәққиятинин үлгилири (модельлири)	161
§ 25. Хитай Хәлик Жумһурийити вә Түркиә Жумһурийити	166
§ 26. Азияның йени индустриялик әллири	172
§ 27. Закавказья Жумһурийәтлири	178
§ 28. Қазақстан Жумһурийити вә Мәркизий Азия әллири	187

IV бап. ЛАТИН АМЕРИКИСИНИҢ ТӨРӘҚҚИЙЛӨНГҮЧИ ӘЛЛИРИ

§ 29. Регионниң умумий төриплимиси. Төбиет шараитлири вә төбийи ресурслири. Аһалиси	200
§ 30. Латин Америкисиниң муһим әллири	206

V бап. АФРИКИНИҢ ТӨРӘҚҚИЙЛӨНГҮЧИ ӘЛЛИРИ

§ 31. Аймақ умумий төриплимә. Сөясий хәритиси вә дәләтлик түзүминиң алаһидиликлири	211
§ 32. Егилигиниң территориялик вә саһалик қурулуми. Аймақлик пәриқләр	219

VI бап. АВСТРАЛИЯ ВӘ ОКЕАНИЯ (МУҢИТЛИҚ АРАЛЛАР)

§ 33. Австралия Иттипақи вә Йеңи Зеландия	226
§ 34. Муһитлик араллар (Океания) әллири	233
Аталғулар луғити	240
Қошумчилар	244